

Национални савет за културу је на својој Петој редовној седници, одржаној 11. јануара 2012. године, усвојио извештај Исидоре Жебељан о стању српске уметничке музике и прихватио њене закључке о томе шта треба учинити како би се то стање поправило.

## О СТАЊУ СРПСКЕ УМЕТНИЧКЕ МУЗИКЕ

Стање у области уметничке музике у Србији је катастрофално. Нарочито су угрожене српска музичка баштина и савремено српско музичко стваралаштво.

Уметничка музика је најуниверзалнији код комуникације. Она има ту предност да може да траје вековима, а то јој омогућава нотни запис. Пошто је нотно писмо универзално, оно свим људима света који га познају пружа могућност да изведе музику на првобитно замишљен начин (традиционална или популарна музика немају овакву моћ, јер зависе искључиво од појединих, специфичних извођача и преносе се углавном памћењем, тј. усменим путем). То значи да уметничка музика може да се изводи на свим континентима, у свим земљама, градовима и местима, кроз неограничен временски период и то без и једног уложеног динара у сама та извођења.

Ова огромна моћ уметничке музике може да допринесе да Србија постане суштински равноправна са осталим земљама западне Европе (и света), пре свега зато што европска цивилизација сматра и доживљава дела уметничке музике једним од својих најважнијих духовних достигнућа. Пошто Србија економски није довољно интересантна, као што ни стратешки више не представља значајан фактор, једино што остаје као могућност њеног битног доприноса светској заједници и што може бити извор интересовања за друге земље и народе јесте њена култура, а један од најзначајнијих сегмената културе је управо уметничка музика (због већ поменутог универзалног кода комуникације). За саму Србију је од непроцењиве важности да сачува дела своје културе, самим тим и уметничке музике, јер је то једини начин да сама себе схвати, препозна, разуме и прихвати – да освести своју духовну физиономију, да разуме шта је њен идентитет.

1. Да бисмо имали идентитет, ми морамо да познајемо (да имамо знање о томе) шта га све сачињава. Да бисмо имали то знање, морамо да направимо систем. У Србији никада није направљен списак свих композитора и њихових дела, а самим тим није извршено ни мапирање тих дела, тј. није установљено и записано где се та дела налазе. То значи да око 90% српске уметничке музичке баштине није доступно за извођење, а то даље значи да српски грађани (а о другим земљама да и не говоримо) немају никакву представу о томе каква је, у ствари, наша уметничка музика, шта је у њој изврсно а шта не.

2. Да би музика у било ком облику могла да буде изведена, она мора да буде записана, тј. штампана као нотно издање. Ова активност, музичко издаваштво, никада системски није успостављена у Србији. Зато се српска уметничка баштина налази у потпуном расулу. Чак ни партитуре (ноте) најзначајнијих композитора, попут Петра Коњовића и Стевана Христића, нису сређене, па је њихово извођење немогуће. Партитуре многих композитора који нису живи изгубљене су или пропадају у мемљивим подрумима код незаинтересованих наследника.
3. Уметничка музика постоји тако што се изводи на концертима, у опери, снима се студијски, издаје се на дисковима, емитује на телевизији и радију. Може се рећи да су сви побројани сегменти постојања уметничке музике у Србији у фази гашења или су већ угашени. Ово се посебно односи на извођења дела музичке баштине, као и на савремено музичко стваралаштво.

Због свега наведеног неопходно је:

1. Оформити институцију под називом Српски музички центар. Ова институција треба да направи базу података са именима свих композитора и њихових дела, као и да прикупи и попише информације о томе где се та дела налазе. Затим треба да почне са прикупљањем и архивирањем свих дела, као и са њиховим преписивањем и штампањем.
2. Српски музички центар треба да, у сарадњи са Музичком продукцијом РТС-а и ППП-ом, организује снимања дела уметничке музике, како оних која су део музичке баштине, тако и оних најновијих.
3. Институцијама у култури, које су под окриљем републике, а које се баве уметничком музиком (Београдска филхармонија, оркестар РТС, Опера Народног позоришта и Српског народног позоришта, Музичка продукција РТС-а), треба помоћи прописивањем одређених правила којима би оне могле систематски да штите српску уметничку музичку баштину, као и савремено музичко стваралаштво. Потребно је, на пример, прописати неопходан проценат извођења дела музичке баштине и одређени проценат дела савременог стваралаштва, који мора да се нађе на репертоару Београдске филхармоније, оркестра РТС, Опере НП-а и СНП-а у току једне године. Пошто су ове институције у служби свих грађана, њихова основна функција јесте да грађанима омогуће да чују најразличитија дела сопствене музичке баштине као и савременог стваралаштва. Следећа ствар је успостављање јасног система наруџбина савремене музике,

који поменуте институције треба да усвоје. Ту, пре свега, акценат треба ставити на стваралаштво младих композитора, јер су они, поред оних композитора који нису живи, најугроженији. Млади композитори немају никакав простор за деловање, па би сви ансамбли и институције који се баве уметничком музиком могли да помогну да, кроз систем наруџбина, млади људи добију шансу да изграде свој стваралачки језик и свој свет. Наравно, и сви остали композитори треба да буду присутни на уметничкој сцени, па и кроз наруџбине.

4. Неопходно је успостављање макар једне радио станице која би 24 сата дневно емитовала дела уметничке музике. Овој радио станици би такође требало прописати у којем проценту је неопходно емитовање музике наше баштине и савременог стваралаштва.
5. Сви јавни сервиси морају да имају емисије из области културе и емисије о уметничкој музици, да емитују концерте уметничке музике.
6. Систем музичког образовања мора хитно да се побољша, пре свега у смислу повећања знања и заинтересованости оних који подучавају – дакле, професора музике.